ئەفسوونی دارهەنارەکە

سەعید سلێمانی
(تاران)

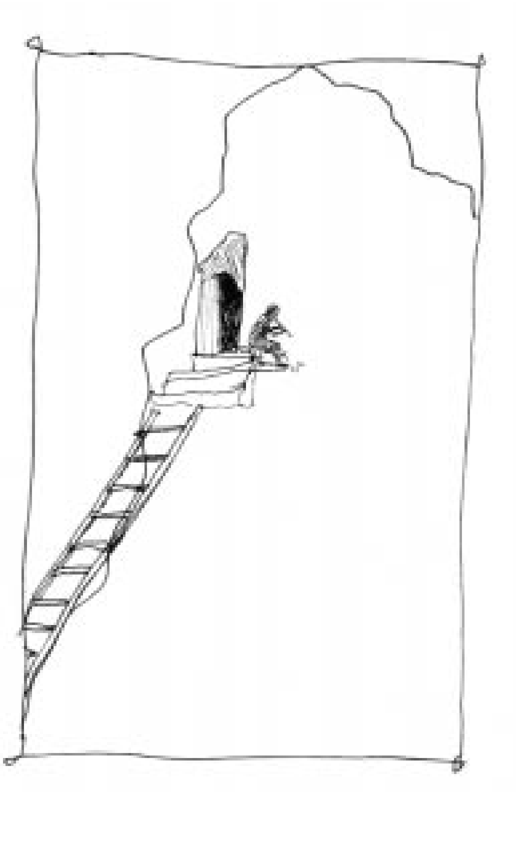

«پرژەکانی ئاو لە سەر لەشم ترسێکی ڕووتن، بە لەشمەوە موچڕکێکی سامناکن، هێدی هێدی شێ هەڵدێن، بێ دەنگ و کپ. ئەمە لە قەوزەی بەجێماوی دڵۆپەکانەوە فێر نەبووم، لە هەڵزڕانی پێستی شێدارمەوە بۆم دەرکەوتووە. ئەوەتا لە بیرمە ئاو هەمیشە دوژمنی فێداری هەر دوو دیوی جەستەم بووە، بە دیوێکدا ترس و بەو دیویشدا گومان، گومان لەوەی کە ئایا دڵۆپەکان بۆ هەمیشە بە ناو پێستمدا ڕۆ دەچن و ترسیش لەوە کە ئەم وەهمە شێدارە ڕەخنە بکاتە ناو ڕۆحمەوە و جێ خۆش بکات و ئیتر قەت نەیەتەوە دەر. ئاو هەمیشە ئەم خەسڵەتانەی لەگەڵ خۆیدا هەڵگرتووە، ئەمانە سیفاتی سەرەکی ئاو بوون، لە ئەزەلەوە!»

ئەمە ئەو دەیڵێت، ئەو لە ڕووتانەوەی دارهەنارەکان دەترسێت، دەڵێ دارهەنارێکی ڕووتم وەک پیرێژنێکی قژ ئاڵۆزاوی ڕەنگ خۆڵەمێشی دێتە بەر چاو و هەر بۆیەش پیری خۆمم لە زەیندا نەخش دەبێت، پیری دایکمم لە زەیندا نەخش دەبێت کە لە ناحەزترین شتی ئەم جیهانە ناحەزتر بوو، ئیتر ئەوکات دیسان دارهەنارەکانم بە زەیندا دێنەوە، ئەو دارهەنارەم بە زەیندا دێتەوە کە هەندێک جار دایکم لەگەڵیدا دەبوو بە یەک و لێک جیا نەدەکرانەوە، دایکم بە قەدی دارهەنارەکەدا ڕۆدەچوو. من تەنانەت زاتی بڕین و لەناوبردنی ئەو دارهەنارەشم نییە!

من هەمیشە ترساوم، لە ڕووت بوونەوەی شتانێک ترساوم کە لە ڕووناکی ڕووناکترن، لە شووشە زوڵاڵترن و لە ئاو پاکترن، ئەوان شتێک لەگەڵ خۆیاندا بەکێش دەکەن کە نابیندرێ، بەڵام هەست پێ دەکرێت، شەبەنگێک لەگەڵ خۆیاندا هەڵدەگرن و خەرمانەیەک بە دەوریانەوەیە کە بە ڕۆحدا ڕۆ دەچێت، هەربۆیەش کاتی باران من ئەو شەبەنگە خەرمانەیە بە دەوری

دارهەنارەکەوە دەبینم.

کاتێک کە دەنگی باران دێت، لە سەربانەوە، یان لەودیو شووشەی پەنجەرەکەوە، من پەردەکان دادەدەمەوە هەر بۆ ئەوەی ژوورەکەم بێ نوورترین ژووری دنیا بێت و لە هەر جۆرە زولاڵی و پاکی و ڕۆشناییەک بشۆرێتەوە، هەر بۆ ئەوەی ژوورەکەم تاریکترین ژووری دنیا بێت، چما پاکی هەر تەنیا لە تاریکیدا بەدی دەکرێت، ئیتر ئەوکات من لێرە، لە پشت مێزەکەمەوە، سەر دادەخەم و هێواش دەگریم، ئاخر لەو کاتەدا بیرەوەرییەکان تۆخ دەبنەوە و جموجۆڵ دەکەن و ڕووت دێنە بەر چاو و هەر ئەوەش زراوم دەبات، بیرەوەرییەکی ڕووت هەمــوو یادەوەری داگیر دەکات، ئەمەش واتە هیچ، واتە تەواو، یانی تۆ هیچت بۆ گوتن پێ نەماوە، جگە لەو بیرەوەرییە ڕووتە هیچت لە زەیندا نییە کە بیری لێ بکەیتەوە، ئەمانە زۆرن و بێ نموود، ئەمانە خەزەڵوەری دڵن و گەلاڕێزانی ڕۆح!

ئەو دەڵێ جارێکیانم دێتەوە یاد لە زانکۆ مامۆستای ئەدەبیات لە تەواومانی پرسی کە ئەگەر ئێستاکە داکاتە باران و ئێوەش ڕێبوارێکی بێ مەنزڵ بن، یان چاوەڕوانێکی ئەودیو شووشەی پەنجەرەیەک، یان هەر جۆرێک کە خۆتان لە خەیاڵتاندا دەیشوبهێنن، حەز دەکەن لەو کاتەدا چ کارێک بکەن یان چ هەستێک بەرۆکتان دەگرێت، منیش گوتم من هەمیشە کاتی باران سیگارێک دادەگیرسێنم و ئەوسا لەناکاو تەواوی هاوپۆلەکانم هەڵگەڕانەوە و بە سەرسوڕمانەوە سەیریان کردم و منیش هەر لەوێ جگەرەیەکم داگیرساند بێ ئەوەی لێزمەی بارانێک بەڕێوە بێت و دواتر کە لە پۆلەکە هاتینە دەرەوە بارانێکی لەناکاو دایکرد و ئیتر من سەرلەنوێ بەپەلە هاتمەوە ژوورەکەم و تاریکستانەکەم بەرپا کرد و دیسان لە پشت مێزەکەمەوە هەنیسکم دا و بیرم لە دارهەنارەکە کردەوە و لەو دڵۆپە بارانانەی کە جگە لە پیسی و چەپەڵی هیچی تریان پێ نەبوو.

جارێکیان گڤەی با دەهات، لە درزەکانی پەنجەرەوە شنەی با دەهات، بەڵام پەنجەرەکان ڕووت نەبوون، ئەوان پۆشتەی پەردەیەکی ئاوریشمینی گوڵ پەمەیی بوون لە ڕەنگی خەونەکانی کچێکی نابینا و کوێر... من وەک هەمیشە لەودیو شووشەی پەنجەرەکەوە بووم، بەڵام باران نەدەباری و چاوەڕوانی هیچیش نەبووم. ئەو لە پلیکانەکان سەرکەوت و تەقەی دەرگاکەی دا و منیش دیسان وەک هەمیشە ترسام، ترسام لەوەی کە دەرگاکە بکەمەوە و ئیتر ئەویش هەروا لەودیو دەرگاکە مایەوە و منیش لەمدیو شووشە و پەردەی پەنجەرەکە مامەوە و هەرگیز دەرگاکەم نەکردەوە و ئیتر ئەویش سەری خۆی هەڵگرت و ڕۆیی و هەرگیز نەگەڕایەوە. ئەو تەنیا کەسێک بوو کە لە ژیانمدا پێوەندیم لەگەڵیدا بووە و تەنیا کەسێک بووە کە زۆر شتی منی هەست پێ کردووە.

ئێستا ئەو ئیتر زۆرم لێ دوور کەوتۆتەوە، وردەکارییەکانی دەم و چاویم لە بیر نەماون، تەنیا دیمەنێکی لێڵ لە ڕوخساری لە یادەوەریمدا خۆ دەنوێنێت، دەڵێی دەیناسم و نایناسم، یان کەسێک کە هەر تەنیا جارێکت دیبێت و بەس، یان شێوەی کەسێکی ناو خەون یان بیر کردنەوە و دارشتنەوەی ڕوخساری کەسێکی ناو چیرۆک، ئەو ئاوای لێ هاتووە لە لام. گوتم تەنیا دیمەنێکی لێڵ لە ڕوخساری لە یادەوەریمدا ماوەتەوە، لەوانەیە زەینی من تەم گرتبێتی!... بەڵام دەنگی، مووبەموو دەنگیم لە بیرە ـ هەروەک چۆن تەواوی وردەکارییەکانی خرمەی باران دەبیستم ـ هەر ئێستایە و باسی هەموو شتێکم بۆ دەکات، تەنانەت ئەگەر بە چپەش بێت دەنگی دەناسمەوە، هەربۆیەش ئەگەر تەنیا یەک جاری دیکە گوێم لە چپەی بێت شێوەی ڕوخساریم بە جوانی بە یادا دێتەوە... ئەمەیە کە من هەمیشە بیر لە دەنگی دەکەمەوە. لەوانەیە ڕۆژێک چپەیەکیم بەر گوێ کەوت و ئەوسا سەرلەنوێ وردەکارییەکانی ڕوخساری دادەڕێژمەوە، سەرلەنوێ پڕ دەبمەوە لە دەنگ و ڕوخساری ئەو!

هەر ئێستا دێتەوە یادم، لە بیرمە، چاوەکانی لە سەگ دەچوون، سەگێکی شیرین، سەگێک کە چما چاوەکانیان لە هەنگوین دروست کردبێت. ئێواران چاوەکانی لە کۆڵانی دارستانێکی پاییز دەچوون پڕ لە گەڵای وەریو، بەیانیانیش لە دەشتێکی بەهاری کوردەواری پڕ لە گوڵەزەردە!

ئەو دەڵێ مرۆڤ بۆ ئەوەی ئارامی وەدەست بێنێت دەبێ پەنا بباتە بەر بیابان، یان بچێتە ناو گۆڕ، چونکە ئارامترین و بێ دەنگترین شوێنی دنیان، بەڵام هەندێک کەس هەر نیازیان بە سوکنایی و ئارامیش نییە، بە پێچەوانەوە دەبێ بەردەوام ئاڵۆز و شپرزە بن، ئەوان بەم

دۆخەوە زیندوون. ئەوانە کەسانێکن کە هیچ شتێک لە لایان جوان و خۆشەویست نامێنێتەوە، تەنانەت پاییزی ترین چاوی ئافرەتێک، یان پاکترین ئاوی دنیا، یان بێ خەوشترین منداڵی سەر زەوی، یان میهرەبانترین دایکێک کە هەر تەنیا لەبەر ژیانی کۆرپەکەی ژیابێت!

بەڵام من چاک دەزانم کە دایکم قەت لەبەر ژیانی من نەژیا، ئەو تەنیا بۆ ئەوە ژیا کە دەست بە قەدی دارهەنارەکەوە بگرێت و بە قەدی دارهەنارەکەدا ڕۆبچێت.

دایکم و باوکم ساڵانێکی دوورە کە مردوون و لە زەینی ئەم دارهەنارە و ئەم باخستانە و لە زەینی منیش پاک بوونەتەوە، ئیتر ئێستاکە ئێرە ئەوەندە چەپەک و تەریک و پەراوێزپەسندە کە چما تەواوی تەنیایی دنیا ئا لێرەدا کۆبۆتەوە، چما ئێرە جگە لە لەتێک ئاسمان هیچی دیکەی پێ نەبەخشراوە، ئەویش ئاسمانێکی یەکدەست و یەکڕەنگ و چۆڵ و خاڵی و داتەپیو، کە لە یادەوەری هەرچی هەور و هەتاو و مانگ و باڵندە و ڕەنگی شینە پاک بۆتەوە.

ئێوارە و بەیانانی ئەم باخستانە هەمیشە شێدارە، من تەواوی چرکەکانی ئەم باخستانە ژیاوم، بە سەوز و زەرد و خۆڵەمێشییەوە، چما هەمیشە خۆڵەمێشی دێتە بەر چاو و ڕەنگەکانی تر کاڵەوەبوون. تەنانەت هەندێک جار بووە کە خودی هەنارە گەیشتووەکانیش هەر ئەو ڕەنگەیان لێنیشتووە و هەندێکیش گوتوویانە گوایە زەینی من هەر توانای هەست کردنی ئەم ڕەنگەی هەیە و ئیتر بۆیەش من هەر باخستانێک بەو ڕەنگەوە دەناسم: سامناک و سەرسوڕهێنەر!

ئەمانە کە دەگێڕمەوە پێم پێناکەنن، خۆ نەبان دەکەن و دواتر پەرتەوازە دەبن، چما ئیتر کەسێک گوێ لەمانەم ناگرێت، وەک ئەوەی لەم جیهانەدا هیچ کەس نەمناسێت جگە لە دارهەنارەکان، هەنارە خۆڵەمێشییەکان!

ئەو دەڵێ هەر کاتێک بیر لە باوکم دەکەمەوە نەفرەت بۆ تەواوی پیاوانی دنیا دەنێرم، بیر لەوە دەکەمەوە کە زانستی پزیشکی بۆ ئەوەندە بێ کەڵک و بێ دەسەڵاتە کە ناتوانێت ڕەگەزی پیاوێک بگۆڕێت و ئیتر ئێستا من لە پیاوەتی خۆم شۆرابامایەوە. ئاخر چەندە سامناک و دڵتەزێن و کوشندەیە کە ئینسان لە پیاوەتی خۆی بترسێت، لە نەترسانی خۆی سڵ بکاتەوە!

من هەر لە سەرەتاوە وەکو باوکم تەنیا بووم، باوکم لە تەنیایی نەدەچووە گیان گوڵەکانی باخچە، سیگاریشی نەدەکێشا، لەگەڵ خۆیدا قسەی دەکرد، لە ژێر لێوەوە، هەندێک جاریش بە دەنگی بەرز. لانی کەم من باوکمم بەم تایبەتمەندییانەوە دەناسی، ئەمە تەنیا شتێکە کە لە باوکم پێم گەیشتووە.

باوکم دەیگوت کە دایکم زۆر جوانە و هەموو پیاوانی ژێر دارهەنارەکەش هەر وایان دەگوت، کەچی من هیچ شتێکم لە جوانی دایکم بە یاددا نایەتەوە.

ئێستاش من بۆ ئەوە زیندوو نیم کە کەڵک لە جوانییەکان وەرگرم، بەڵکو بۆ ئەوە دەژیم کە حەز لەو ناحەزییانە بکەم کە هەن. ئاخر جوانی یەکەمین و گەورەترین ناعەدالەتی جیهانە! ئەو خەونە دۆڕاوەیە کە مرۆڤ لە منداڵییەوە دەیبینێت. هەموو شتێک لەم جوانییە نەگریسەوە دەست پێدەکات، هەموو ئاژاوەکان لە ئەوەوە ڕێ دەگرن. ئەو سەرچاوە و پێگەی تەواوی گرژی و ئاڵۆزی و بێ نەزمییەکانە. سەرەتای هەموو کێشە و شەڕ و پێکدادانەکان و هۆکاری تەواوی قڕە و هەرا و ململانێکانە. جوانی سەرچاوەی تەواوی ناشیرینی و ناحەزییەکانە!

ئەو دەڵێ لە ژیانی هەر کەسێکدا هەر نەبێت چرکەیەک هەیە کە ئەگەر ئەو چرکەیە بۆ تەواوی خەڵکانی دنیا بگێڕیتەوە، تەنانەت کەسێک پەیدا نابێت کە باوەڕت پێ بکات، من ئەو چرکەیە ژیاوم، بەڵام گرنگ لێرەدایە کە لەوە بەدوا ژیانت دەبێت بە بیرکردنەوە لەو چرکەیە، لەو ساتە نەگریسە کە بە ناو ڕۆحتدا ڕیشاژۆ دەکات و چرکەکانی دیکەی تەمەنت دەتەنێتەوە.

ساڵانێکی دووری لەمەوبەر، ئەوکاتەی کە هێشتا پرژەکانی ئاو لە سەر لەشم ترسێکی رووت نەبوون، بە لەشمەوە موچڕکێکی سامناک نەبوون، ئەو ساتانە هێشتا زەینم هێندە کراوە نەبوو کە هەست بە ڕووتی ئاو بکات، جارێکیان باران دەباری و دارهەنارەکەی حەوشە شەڵاڵی پرژەکانی ئاو بوو، دایکم بە لەشێکی ڕووتەوە لە ناو حەوشە، دەستی بە قەدی دارهەنارەکەوە، یەکێک لەو پیاوانەی هەمیشەی ناو حەوشەش دەستی بە قەدی دایکمەوە،... چ چرکەیەکی موچڕکاوییە، چ ساتێکی نەفرەت ئەنگێز!... ئەو کابرایە لە دواوە خۆی بە دایکمەوە دەچەسپاند و دایکیشم بە قەدی

دارهەنارەکەوە، دایکم بە قەدی دارهەنارەکەدا ڕۆدەچوو، منیش هەروەک ئێستا لە پشت شووشەی ئەم پەنجەرەوە سەیری ئەو دیمەنەم دەکرد و نەمدەزانی کە مرۆڤ لەو کاتەدا دەبێ چی بکات، یان دەبێ چ هەستێکی هەبێت هەروەک تا ئێستاش بۆم ڕوون نەبۆتەوە. من ئەو کاتانە زۆر بچووکتر بووم لەوەی کە هەستی لەو شێوە لێک بدەمەوە، بەڵام ئەوەندەم لە بیرە کە سەرەڕای ئەو هەموو ترسەی کە سەراپای لەشمی کردبووە موچڕک، حەزم دەکرد هەروەک ئەو پیاوە بوایەم، ئینسان بە دەستی خۆی نییە، چونکە هەر لەو کاتەوە حەزی لە ڕووتییە، ئەو پیاوە هەر جارێک کە خۆی بە دایکمەوە دەچەسپاند، من سەرەتا چاوەکانم دەنوقاند و هەموو گیانم دەکەوتە لەرزین و پاشانیش حەزم پێی دەهات، حەزم دەهات بە کاری لە شێوەی کاری ئەو پیاوە. من وەک ئەو نەبووم، بەڵام لەو دیمەنی ئەو و دایکم قەت تێر نەدەبووم.

ئێستاش بەردەوام لە خەونەکانمدا دیمەنی دایکم دەبینم کە دەستی بە قەدی دارهەنارەکەوەیە و بە بەرچاوی منەوە ئەو پیاوە چەپەڵ و نەگریسە لە دواوە پێوەی چەسپاوە و هانکەیەتی!

ئێستا هەمیشە وا هەست دەکەم کە خەنجەرێک هێواش هێواش، کرپ کرپ بە سینگمدا دەڕواتە خوار، ڕۆدەچێ و دەگاتە سەر دڵم و دیسان هێواش هێواش گۆشتی تورتی دڵم و ماسولکەکانی لێکبەر دەکات و دەبپچڕێ و دەگاتە هەناوم، یان وا هەست دەکەم کە بەرەوددم بەسەر ئاوێکەوەم و دیسان هێدی هێدی بە ناویدا ڕۆدەچم و ئیتر تەواوی ئاوەکانی دنیا بۆ ناو سینەم هورووژم دەکەن!

ئەو دەڵێ دایکم و باوکم کە مردن من دەمتوانی ئەم باخستانە و ئەم دارهەنارە نەفرەتییە بەجێ بێڵم و تەنانەت لە یادەوەریم پاکیان بکەمەوە، بەڵام مرۆڤ هەمیشە لە فەرامۆش کردنی دوو جۆر لە شتەکاندا ناتەوانە، ناتوانێ دەستیان لێ بەردات. یەکیان شتانێک کە زۆر خۆشەویستن و یەکیشیان ئەو شتانەی کە زۆر نەفرەتی هەیە لێیان، بەڵام دۆخەکە بۆ من لە جۆری دووهەمە، چما هەر هیچ شتێکی خۆشەویستیش لە لای من نەماوەتەوە و ئەم وشەیە بۆ هەمیشە لە یادەوەریم پاک بۆتەوە. ئەمەیە کە من بەم شوێنە و بەم پەنجەرە و پەردە و باخستان و دارهەنارەوە لکاوم و قەت ناتوانم لێیان جیا ببمەوە، تەنانەت ئەگەر ڕۆژێکیش ببنە هۆی لەناوچوونم. چما ئەم دارهەنارە بێ فەرە ئەفسوونم دەکات و ئەم باخستانە نەفرەتییەش هەر تەنیا بۆ ئەوە دروست کراوە کە من پاک بکاتەوە.

لەگەڵ هەمووی ئەمانەشدا ئەو دەڵێ شەو بە هزر و خەیاڵەکانمەوە دەتلێمەوە و ئەوکات خەوم لێدەکەوێت و خەو دەبینم، خەونی کەروێشکەی گەنمەجارێکی بەهار، دوور لە ڕووتانەوەی زەوی!

ئەو لە ڕووتبوونەوەی هەموو شتێک دەترسێ تەنانەت لە ڕووتکردنەوەی خۆیشی. دەڵێ کاتێک دەمەوێ جلەکانم بگۆڕم خۆم دەکەم بە ناو ژوورێکی تاریکدا، یان کە دەمەوێ ئاوێک بە خۆمدا بکەم گڵۆپی حەمامەکە دەکوژێنمەوە.

پاییزی ۲۰۰۶ – ۲۰۰۷